

W poszukiwaniu struktur dla dobra publicznego

 LIDIA JASTRZĘBSKA

UROCZYSTOŚĆ WRĘCZENIA DYPLOMU
DOKTORA HONORIS CAUSA SGH PROF.
PAULOWI H. DEMBIŃSKIEMU.

† 16 stycznia 2019 prof. Paul H. Dembiński, wybitny ekonomista, odebrał tytuł doktora honoris causa SGH. Profesor Paul. H. Dembiński jest 29 osobą wyróżnioną tym tytułem.

Twórczość naukowa profesora Paula H. Dembińskiego wywarła trwały wpływ na dostrzeganie aspektów społecznych w naukach o finansach. Jest jednym z najwybitniejszych ekonomistów finansistów przełomu XX i XXI wieku, o dorobku intelektualnym mającym szczególnie wkład w rozwój oraz kształtowanie nowoczesnego, społecznego wizerunku finansów na arenie międzynarodowej – przedstawiał w laudacji doktora h.c. prof. zw. dr hab. Janusz Ostaszewski.

Na zamięłowanie do eksploracji naukowej, wybitne osiągnięcia naukowe, wzorcową postawę etyczno-moralną prof. Dembińskiego zwracają uwagę wszyscy powołani przez Senat SGH recenzenci w przewodzie doktora h.c. – Jest wybitną postacią współczesnych nauk społecznych, łączy w swoich badaniach oraz działaniach w praktyce gospodarczej i *pro bono* zagadnienia ekonomiczne, polityczne, filozoficzne i etyczne. Tak wieloaspektowe podejście do badania współczesności wniosło istotny wkład w sposób postrzegania rzeczywistości gospodarczej, a w szczególności finansów – opisuje dorobek naukowy prof. Paula Dembińskiego prof. dr hab. Małgorzata Iwanicz-Drozdowska z Instytutu Finansów SGH,

Galeria zdjęć z uroczystości:
 flickr.com/sgh_warsaw.

podkreślając, że w jego pracach przyczyny załamania w sferze finansów są ukazywane z odmiennie niż u pozostałych badaczy perspektywy, co czyni je unikalnymi, a sformułowane przez profesora postulaty i rekomendacje powinny służyć przededefiniowaniu roli finansów w kierunku budowania wspólnego dobra dla społeczeństw, a nie wzmocnienia pozycji wąskiej grupy beneficjentów. Prof. dr hab. Krzysztof Opolski z UW podkreśla: – Profesor Dembiński jest człowiekiem otwartym intelektualnie, wrażliwym, refleksyjnym, solidnym naukowo, o niespotykanej aktywności intelektualnej łączącej wiedzę teoretyczną z doświadczeniami praktycznymi, używanymi w trakcie realizacji projektów i analiz finansowych.

Praca zawodowa prof. Dembińskiego ma typowy wymiar akademicki: od asystenta na Wydziale Ekonomii Politycznej Uniwersytetu w Genewie (1979–1982), przez adiunkta (1983–1991), do profesora (*associated professor*), kierownika Katedry Strategii i Konkurencji Międzynarodowej na Wydziale Nauk Ekonomiczno-Społecznych Uniwersytetu we Fryburgu, gdzie pracuje do dziś. Wykłada również regularnie w Mediolanie i w Genewie.

W 1979 r., jako asystent na Wydziale Ekonomii Politycznej Uniwersytetu w Genewie, napisał dysertację dotyczącą ujęcia teoretycznego i empirycznego kwestii handlu zagranicznego i długu krajów socjalistycznych. Po uzyskaniu stopnia doktora w 1982 r. kontynuował badania dotyczące gospodarek centralnie planowanych. W 1988 r. w publikacji poświęconej ogólnej teorii logiki gospodarki planowej przedstawił trzy główne dylematy, w jakie uwikłany był ten model gospodarczy: dylematy roli pieniądza, statusu przedsiębiorstwa i mechanizmu alokacji, na które nakładały się trzy rosnące siły nacisku, czyli presja społeczna, presja zbrojeniowa i presja wierzycieli zagranicznych.

„Dzisiejsza uroczystość wzrusza mnie w sposób specjalny dlatego, że ma miejsce tutaj, w Warszawie, w SGH. Zawsze czułem się warszawiakiem, mimo że ponad pół wieku temu to miasto opuściłem, jeszcze jako chłopiec w krótkich spodenkach. W jakimś sensie życie zatoczyło koło i dziś wracam do początku. Dlatego też honor, jaki czyni mi Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, ma dla mnie specjalne znaczenie.

Z wystąpienia doktora honoris causa prof. Paula H. Dembińskiego.

Wraz z upadkiem komunizmu skoncentrował się na prywatyzacji, istotnym zagadnieniu dla okresu transformacji ustrojowo-gospodarczej. Od początku lat 90. do dziś ważne miejsce w jego działalności naukowej i społecznej zajmuje problematyka roli finansów we współczesnej gospodarce. – To właśnie poglądy na temat roli finansów, finansjalizacji oraz globalizacji są najbardziej znane polskim ekonomistom i finansistom, dla których mogą (i powinny) stanowić drogowskazy dla ukształtowania odpowiednich postaw etycznych – podkreśla prof. Iwanicz-Drozowska. Wśród publikacji tego nurtu należy wskazać trzy wyróżniające się: *Finanse po zawale*; *Kryzys ekonomiczny i kryzys wartości*, przygotowana wspólnie z prof. Simoną Berettą oraz *Etyka i odpowiedzialność w świecie finansów*.

W centrum zainteresowań prof. Dembińskiego znajdowała się finansjalizacja, która istotnie zmieniła życie społeczne, odchodząc od relacji ku transakcjom. Krytycznemu spojrzeniu na taką przemianę towarzyszyło kluczowe pytanie: czy działalność finansowa powinna być służebna, czy sama kreować rzeczywistość? Jako remedium prof. Dembiński zaproponował wspieranie trwałych relacji, zmianę sposobu wynagradzania, który do globalnego kryzysu finansowego dokładał agresywne zawieranie transakcji oraz przemianę

– Prof. Dembiński daje nam lekcję, że etyczność to [...] integralny składnik odnawiającej się ekonomii – mówił podczas uroczystości rektor SGH prof. Marek Rocki. Podziękował honorowemu doktorowi „za tę naukę, że transakcje finansowe zawierane na wszystkich prywatnych i publicznych poziomach nie dotyczą jedynie abstrakcyjnego systemu, ale niosą w sobie cząstkę odpowiedzialności etycznej”.

„Przez całą moją karierę nie bardzo trzymałem się myślenia paradygmatycznego, muszę to przyznać. Może właśnie to naiwne spojrzenie out of the box pozwoliło mi dostrzec – przy pomocy wielu przyjaciół i kolegów – załóżki aż dwóch kryzysów w ciągu mojej naukowej działalności: byłem świadkiem upadku gospodarki planowanej oraz ostatniego kryzysu finansowego.

Z wystąpienia doktora honoris causa prof. Paula H. Dembińskiego.

roli finansów od mamiącej ku służebnej, aby nie tworzyć iluzji bezpiecznej, świetlanej przyszłości, która może legnąć w gruzach.

Kierunki działań, które miałyby poprawić sytuację w zakresie etyki działalności finansowej, wskazał w książce *Etyka i odpowiedzialność w świecie finansów*. Punktem centralnym jest znalezienie „dróg działania, które mogą pogodzić społeczeństwo, realną gospodarkę i finanse” w celu „przywrócenia pewnej dozy roztropności i rozwagi – czyli realizmu – sektorowi finansowemu”. Za najważniejsze uznał urealnienie oczekiwań względem finansów wraz z podkreśleniem, że powinny być składane tylko odpowiedzialne obietnice, których realizacja – w świetle posiadanej wiedzy – jest wysoce prawdopodobna, a także podkreślenie istoty wspólnoty ryzyka, wzmocnienie relacji osobistych w miejsce ich automatyzacji, uproszczenie funkcjonowania finansów z uwzględnieniem wielkości sektora finansowego, struktur organizacyjnych, neutralnego systemu bodźców oraz kultury instytucji finansowych; zmiany sposobu nauczania finansów na szczeblu akademickim, z uwzględnieniem umiejscowienia wniosków wypływających z modeli finansowych w kontekście interdyscyplinarnym.

Poza działalnością akademicką prof. Dembiński od 1989 r. do dziś współtworzy z dr. Alaniem Schoenenbergerem niezależny instytut

badania ekonomiczne Eco Diagnostic w Genewie. Jego dziełem autorskim jest utworzenie Fundacji Obserwatorium Działalności Finansowej, którą kieruje od 1996 r., z misją określania roli sektora finansowego w rozwoju wspólnego dobra. Z tą instytucją jest szczególnie identyfikowany w Polsce. Jest prezesem Międzynarodowego Stowarzyszenia na rzecz Chrześcijańskiego Nauczania Społecznego i członkiem Rady Naukowej watykańskiej Fundacji Centesimus Annus.

WĄTEK POLSKI

Jest to doktorat szczególny – zwraca uwagę promotor – ponieważ najwyższą godność akademicką SGH przyznaje ekonomiście urodzonemu w 1955 r. w Krakowie, który wędrując po świecie, rozwijał i nadal rozwija naukę o finansach, nigdy nie zapominając o swoich polskich korzeniach. Mając obywatelstwo szwajcarskie, jest zawsze dumny z tego, że urodził się w Polsce, gdzie spędził piękne dzieciństwo i młodość. Ten polski wątek podejmują recenzenci. Prof. dr hab. Małgorzata Iwanicz-Drozdowska: – Warte podkreślenia jest zainteresowanie [...] sprawami Polski, zarówno międzywojennej, jak i współczesnej, z perspektywy umożliwiającej swobodę dyskusji i wyrażania poglądów, w tym krytyki istniejącego systemu gospodarczego. A prof. dr hab. Jan Głuchowski z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu dodaje: – Na szczególne podkreślenie zasługuje okoliczność, że na każdym etapie rozwoju naukowego za granicą profesor świadomie nawiązywał do polskich spraw. „Wątki polskie” wielokrotnie pojawiają się w autobiografii *Moja wędrówka* prof. Dembińskiego, m.in.: „W 1976 roku zostałem studentem IUHEI. [...] Te dwa lata w IUHEI pozwoliły mi utrzymywać intelektualny kontakt z polską tematyką: zajmowałem się Piłsudskim i jego ideą federalizmu, a także kwestiami gospodarczymi – ładem i historią stosunków walutowych, traktatem helsińskim i podejściem do niego zachodniej prasy”.

gazetaSGHplus

Album poświęcony sylwetce profesora Paula Dembińskiego wydany nakładem Oficyny Wydawniczej SGH jest dostępny na stronie www.sgh.waw.pl/gazeta.

